

TÖREBODA KOMMUN

EKONOMISKT BISTÅND

Handläggningsrutiner
Töreboda kommun

2019-04-15

Innehåll

Allmänt om ekonomiskt bistånd	5
Socialtjänstlagen 2001:453	5
4 kap. Rätten till bistånd	5
9 kap. Återkrav m.m.	6
Individuell behovsprövning	7
Begrepp	8
Ansökan	8
Dokumentation.....	8
Kontroller.....	8
Identitet och vistelse	9
Arbetsökande.....	9
Inkomster	9
Tillgångar.....	9
Kronofogden	9
Hushållstyper	10
Sammanboende eller gifta med hushållsgemenskap	10
Gifta men ej sammanboende	10
Inneboende.....	10
Underårig eller gymnasiestuderande som bildat familj	10
Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna.....	10
Återkrav	11
Utredning av misstänkt bedrägeri	12
Avslagsbeslut	12
Överklagan.....	12
Omprövning.....	12
Till Förvaltningsrätten	12
Till Kammarrätten	13
Ekonomiskt bistånd.....	13
Riksnorm (se bilaga 1)	13
Reducerat ekonomiskt bistånd	13
Förhöjning av normen.....	13
Normavdrag	13
Akut bistånd.....	13
Etableringslån	14
Bosättnings- och vistelsekommun	14
Särskilda grupper av sökanden	14
Arbetslösa	14
Sjukskrivna	15
Studerande	15
Personer på behandlingshem eller i familjehem.....	16
Personer med beroendeproblematik	16
Personer inom kriminalvård	16
Egna företagare och personer med fria yrken.....	17
Pensionärer	17
Utländska medborgare	17
Nordiska medborgare	17
EU-medborgare	17
Utan uppehållstillstånd	17
Med uppehållstillstånd.....	18

Inkomster och tillgångar	18
Jobbstimulans	18
Arbetsinkomst för skolungdomar	18
Tillgångar	19
Barns inkomster och tillgångar	19
Utgifter	19
Barnomsorg	19
Begravningskostnader	19
Kläder, resa och blommor	20
Bilbarnstol	20
Boendekostnad.....	20
Cykel.....	20
Hushållsel	21
Fackföreningsavgift och avgift till A-kassa.....	21
Flyttkostnad	21
Glasögon.....	21
Hemförsäkring	21
Hemutrustning	22
Internet.....	22
Identitetshandlingar	22
Juridiska kostnader och stämpelavgifter.....	22
Kläder	22
Kosttillägg	23
Läkarvård, medicin och sjukhusvård.....	23
Magasineringskostnad	23
Preventivmedel	23
Resor	23
Spädbarnsutrustning (se bilaga 4).....	24
Tandvårdskostnader.....	24
Tekniska hjälpmedel.....	24
Underhållsskyldighet gentemot barn	24
Umgängeskostnader.....	24
Umgängesresor	25
Skulder	25
Hyresskuld och/eller elskuld	25
BOENDE	26
Bostadsstorlek.....	26
Byte till dyrare bostad.....	26
Andrahandsboende	26
Inneboende.....	26
Delad lägenhet	27
Övriga boendeformer.....	27
Boendekostnad för ungdomar.....	27
Boendekostnad för ungdomar i särskilt boende enligt LSS	27
Hemmaboende vuxet barn som ingår i en hushållsgemenskap	27
Förälder boende hos barn	27
Bilaga 1 Riksnorm 2019	28
Bilaga 2 Bostadsstorlek och hyreskostnad.....	29
Bostadsstorlek.....	29
Hyreskostnad	29

Bilaga 3 grundutrustning och hemutrustning.....	30
I grundutrustning för hemmet ingår:	30
Till kompletterande hemutrustning räknas:	30
Bilaga 4 Barnutrustning	31

Allmänt om ekonomiskt bistånd

Socialtjänstlagen 2001:453

4 kap. Rätten till bistånd

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (ekonomiskt bistånd) och för sin livsföring i övrigt.

Vid prövningen av behovet av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den sökandes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap.

Den sökande ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2010:52).

1 a § Följande inkomster ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete,
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig utbildning.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Lag (2013:421).

1 b § För den som fått ekonomiskt bistånd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel).

Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att ekonomiskt bistånd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Den särskilda beräkningsregeln gäller inte inkomster som anges i 1 a §. Lag (2013:421).

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

3 § Ekonomiskt bistånd lämnas för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och radio- och TV-avgift,
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta. Lag (2009:1233).

4 § Socialnämnden får begära att den som uppbär ekonomiskt bistånd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den sökande inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den sökandes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den sökandes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den sökandes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket. (Lag 2013:421).

5 § Om den sökande utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt ekonomiskt bistånd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om hen utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

6 § Den som deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 4 § ska i det sammanhanget inte anses som arbetstagare. I den utsträckningen den sökande utför uppgifter som stämmer överens med eller till sin art liknar sådant som vanligen utförs vid förvärvsarbete, ska hen dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap. 1-9 §§, 3 kap. 1-4 och 6-13 §§, 4 kap. 1-4 och 8-10 §§ samt 7-9 kap. arbetsmiljölagen (1997:1160) och av bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken. Lag (2010:1284).

9 kap. Återkrav m.m.

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva bistånd som den sökande har erhållit enligt 4 kap. 1 § endast om det har lämnats

1. som förskott på en förmån eller ersättning,
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som hen inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap. 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska vara skriftligt. Beslutet ska innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den sökande.

3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som en enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap. 1 § första eller andra stycket, ska talan väckas hos Förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den sökande är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket. Lag (2009:836).

4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

Den sökande ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbetena till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna (riksnormen) finns angivet i lagen.

När åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL), t ex barns rätt till umgänge med båda föräldrarna.

Individuell behovsprövning

Töreboda kommuns övergripande mål i arbetet med ekonomiskt bistånd är att varje hushåll så snart som möjligt blir oberoende av bistånd eller minskar sitt behov så mycket som möjligt genom att gå över till annan försörjning. Handläggning ska ske med bibehållen respekt för den sökandes rättssäkerhet och integritet. Eventuella krav på den biståndssökande ska anpassas efter hens individuella förmåga och förutsättningar.

Enligt Socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras. Behovsprövningen får inte ersättas av enbart ekonomisk prövning.

Begrepp

Skälig levnadsnivå

Med skälig levnadsnivå menas vad som behövs för den dagliga livsföringen, d v s riksnormen plus vid behov tillägg för skälig kostnad för livsföring i övrigt, t.ex. boende, hushållsel, arbetsresor.

Behovsperiod

Långvarigt behov	mer än 10 månader
Längre behov	5 – 9 månader
Kortvarigt behov	4 månader eller kortare

(enligt nuvarande underlag för statistik)

Ansökan

Ansökan bör vara skriftlig men i princip gäller även en muntlig ansökan. Det är dock viktigt att göra skillnad mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. Om förhållandet är oklart ska handläggaren kontrollera med den sökande om det föreligger en ansökan eller inte.

Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter (normer, krav, kontroller, etc) i samband med biståndsprövningen och att uppgifterna kommer att registreras i dataregister.

Dokumentation

Socialtjänsten har skyldighet att journalföra all sin verksamhet. All dokumentation ska ske i verksamhetssystem, Lifecare.

Den sökande ska hållas underrättad om den dokumentation som förs om hen och rätten att ta del av den. Om den sökande anser att någon uppgift är oriktig ska detta dokumenteras.

Kontroller

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd är det viktigt att de uppgifter som den sökande lämnar i sin ansökan kontrolleras. Samtycke från den sökande till olika kontroller ges genom att hen undertecknar biståndsansökan.

I vissa fall kan andra kontroller än de som godkänts på ansökningsblanketten behöva göras. Även sådana kontroller ska godkännas av den sökande. Här redovisas de vanligaste kontrollerna:

Identitet och vistelse

Personuppgifter och uppgifter om boende kontrolleras i alla nya ärenden. Godkända identitetshandlingar är pass, körkort, ID-kort och LMA-kort. Om identitetshandling saknas kan identitet styrkas av att en medföljande person styrker den sökandes identitet. Denne måste då kunna uppvisa egen giltig identitetshandling. Boende/vistelse kontrolleras genom folkbokföring. Är den sökande inte folkbokförd på adress som anges i ansökan men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska hen uppmanas ändra folkbokföringsadress. Vid bedömning av den sökandes kommundillhörighet ska utgångspunkten vara vistelsebegreppet.

Arbetsökande

Den sökande ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen från första arbetslösa dagen om inte särskilda skäl föreligger. Det är den sökandes ansvar att uppvisa aktuell planering från Arbetsförmedlingen.

Inkomster

Alla inkomster ska redovisas av den sökande. Inkomster från Försäkringskassan, Skatteverket, CSN, Transportstyrelsen och A-kassa kontrolleras via SSB-TEK. Ersättning från försäkringsbolag som avser sveda och värk medräknas som inkomst.

Följande räknas inte som inkomst: Medel från sociala fonder, extra tillägg från CSN, habiliteringsersättning, del av handikappersättning (kontrolleras med försäkringskassan), ersättning från försäkringsbolag avseende förlust som orsakats av skada, brand etc räknas inte som inkomst.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den sökandes försörjning innan hen har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Eventuella tillgångar framgår av slutskattsedel eller hemförsäkringsbrev.

Kronofogden

Vid införsel från Kronofogden har ett förbehållsbelopp framräknats och i regel är den sökande då inte berättigad till ekonomiskt bistånd då förbehållsbeloppet är högre än normen för ekonomiskt bistånd.

Kronofogden tar inte hänsyn till om hen har umgänge med barn och då kan den sökande ligga under norm.

Vid tillfälliga utgifter som tandvård och glasögon kan hen tillfälligt få sitt förbehållsbelopp ändrat för att själv kunna betala kostnaden.

Hushållstyper

Sammanboende eller gifta med hushållsgemenskap

Sammanboende eller gifta med hushållsgemenskap är försörjningsskyldiga för varandra. En gemensam ansökan och bådaskade inkomster ska ligga till grund för beräkning av biståndsbehov. Hushållsgemenskaperna utreds alltid grundligt och med klientens samtycke kan även hembesök göras.

Om det kommer till Socialtjänstens kännedom om att ett par eventuellt är sammanboende fast de inte har uppgett detta i sin ansökan kan en polisanmälan om bidragsbrott göras.

Sammanboende utan ekonomiskt ansvar för varandra

Avseende personer som bor ihop och delar vissa kostnader, men inte har ekonomiskt ansvar för varandra, t ex vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner som delar lägenhet används normen för ensamstående med delade gemensamma hushållskostnader.

Gifta men ej sammanboende

Gifta makar är enligt lagstiftningen försörjningsskyldiga gentemot varandra.

Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av ekonomiskt bistånd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska inte tas till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Även under betänketid vid skilsmässa är makar försörjningspliktiga gentemot varandra och gemensamma barn oavsett hur man väljer att bo. Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi eller då någon av makarna vägrar eller är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås, t ex gällande personer som utsätts för våld eller andra övergrepp.

Inneboende

För sökande som är inneboende räknar man inte med hushållsgemenskap. Dessa personer ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående.

Om den sökande är inneboende med släkting/anhörig så ska hushållsgemenskaperna delas.

Underårig eller gymnasiestuderande som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underåriga själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn.

Vid giftermål övergår föräldrarnas försörjningsplikt till gemensam försörjningsplikt mellan make/maka för gymnasiestuderande upp till 21 år. Om make/maka inte kan fullgöra sin försörjningsplikt (primär försörjningsplikt) har hans föräldrar försörjningsplikt (sekundär försörjningsplikt).

Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna

Om barn bor växelvis lika mycket hos båda föräldrarna ska norm för den period barn bor hos föräldern tas med i beräkning. Halva barnbidraget ska räknas som inkomst.

Återkrav

Socialtjänsten kan enligt socialtjänstlagen kräva tillbaka ekonomiskt bistånd som betalats ut till privatpersoner

- om utbetalningen visat sig vara felaktig (9 kap. 1§ SoL)
- när det handlar om pengar som betalats ut som förskott på en förmån, om den enskilde är indragen i en arbetskonflikt, eller om den enskilde inte kan förfoga över sina inkomster eller tillgångar (9 kap. 2§ SoL)
- om det finns en överenskommelse om återbetalning (9 kap. 2§, andra stycket, SoL).

Överenskommelser om återbetalning kan bli aktuella för utbetalningar av ekonomiskt bistånd som en person egentligen inte har rätt till, men beviljats i väntan på att till exempel sälja en tillgång och frigöra pengar. En förutsättning för återkrav är att man vet att inkomsten kommer och att biståndsmottagaren bedöms kunna betala tillbaka pengarna utan att hamna i ekonomiska svårigheter.

Återsökning från Försäkringskassan (Framställan)

Socialtjänsten kan få tillbaka pengar från Försäkringskassan när Försäkringskassan beviljar och betalar ut en förmån retroaktivt. Detta gäller när socialtjänsten betalat ut bistånd för försörjningen för samma period (107 kap. 5§ Socialförsäkringsbalken).

Ersättningar som kan återbetalas:

Adoptionsbidrag
Arbetskadelivränta
Arbetsskadesjukpenning
Bostadsbidrag
Bostadstillägg
Föräldrapenning
Graviditetspenning
Handikappersättning
Närståendepenning
Rehabiliteringspenning
Sjukersättning/aktivitetsersättning
Sjukpenning
Smittbärapenning
Statligt personskadeskydd
Tillfällig föräldrapenning
Underhållsstöd
Vårdbidrag

Utredning av misstänkt bedrägeri

Har någon lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit inkomster och på så sätt obehörigen eller med för högt belopp fått ekonomiskt bistånd kan detta vara en olaglig handling. Innan polisanmälan övervägs ska en utredning göras.

Den skriftliga utredning som utgör underlag för och bifogas polisanmälan ska ge en beskrivning av den sökandes ekonomiska och sociala situation samt förvaltningens bedömning av den sökande och det som hänt. Den ska också innehålla följande fakta:

- Uppgifter om utbetalningar den sökande obehörigen fått, för vilka datum samt på vilket sätt de är felaktiga.
- Kopior på olika verifikationer, t ex lönespecifikationer, läkarintyg etc.
- Redogörelse för inkomster månad för månad och hur dessa kontrollerats.
- Vilket belopp nämnden återkräver.
- Eventuellt journalblad som visar vilken information den sökande fått eller andra relevanta fakta som legat till grund för de aktuella besluten.

Kopior på ansökningsblanketter med sökandens underskrift ska bifogas. Utredningen ska delges den sökande.

Avslagsbeslut

Avslagsbeslut enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen ska alltid vara skriftliga, motiverade och delges den sökande.

Överklagan

Den sökande kan överklaga ett avslagsbeslut. Överklagan ska inkomma senast 3 veckor efter beslutet mottagits av sökande. Vård- och omsorgsutskottet kan vid mottagande av överklagan välja att göra en omprövning eller skicka ärendet vidare till Förvaltningsrätten för prövning. Detta ska ske utan dröjsmål. Inkommen överklagan ska dokumenteras i akt.

Omprövning

Omprövning av beslutet kan göras. Om nya uppgifter inkommit som föranleder ändring av tidigare beslut tas ett nytt beslut. Om beslutet ändras i helhet förfaller överklagan. Ändras beslutet delvis skickas hela ärendet vidare till Förvaltningsrätten för prövning av den del som inte ändrats.

Till Förvaltningsrätten

Vid ett överklagande ska beslut tas att överklagan har inkommit i rätt tid och journalanteckning göras.

Till Förvaltningsrätten skickas följande;

- Överklagan i original, kopia läggs i akten
- Relevant dokumentation
- Beslut
- Yttrande
- Underlag
- Beräkning
- Ansökan

Till Kammarrätten

Om beslut från Förvaltningsrätten avgör till Vård- och omsorgsutskottets bifaller överklagan till sökandes fördel kan Vård- och omsorgsutskottet överklaga ärendet till Kammarrätten.

Ekonomiskt bistånd

Riksnorm (se bilaga 1)

Riksnormen bestäms av Regeringen. Beloppen för de olika posterna som ingår i riksnormen grundar sig på pris- och konsumtionsundersökningar som utförs av Konsumentverket.

Riksnormen omfattar följande poster: Livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, hygien, barn- och ungdomsförsäkring, förbrukningsvaror, tidning, telefon och tv-avgift.

Reducerat ekonomiskt bistånd

Vid reduktion av ekonomiskt bistånd ska en individuell bedömning alltid göras. Exempel på situationer när reducerad norm kan bli aktuell är:

- Den sökande har kunnat försörja sig men inte gjort det och saknar därför nödvändiga medel. Har t ex avstått från arbete eller inte stått till arbetsmarknadens förfogande.
- Den sökande har haft inkomster till sin försörjning men använt dem på annat sätt, tappat eller blivit bestulen på inkomsterna och saknar därför medel till sitt uppehälle.
- Aktivt missbruk.

Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan ekonomiskt bistånd enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning eller vårdbidrag. Förhöjda kostnader kan bero på t ex behov av särskild kost eller extra stort behov av telefon eller tidningar.

Normavdrag

Vid ogiltig frånvaro från en anvisning om aktivitet ska normavdrag göras. Summan per dag beräknas fram utifrån riksnormen för hushållet. Vid upprepad ogiltig frånvaro ges helt avslag. Individuell bedömning görs.

Akut bistånd

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning.

Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över skälig levnadsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi och livssituation. Gällande barnfamiljer bör barnperspektivet speciellt uppmärksammas.

Personer, hemmahörande i annan kommun, som ansöker om medel till hemresa, beviljas efter sedvanlig individuell bedömning buss- eller tågbiljett samt eventuellt nödhjälp till mat.

När sökanden som upprepat tappar pengar eller blir bestulen och ansöker om akut bistånd kan bistånd avslås.

Etableringslån

Ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen kap. 4 § 1 mot återkrav enligt kap. 9 § 2 punkt 1.

Kommunstyrelsen i Töreboda kommun har infört etableringslån från den 1 januari 2019.

Beslutet gäller både i glappet 1 och glappet 2. Återbetalningstid är 3 år.

Socialnämnden får återkräva bistånd som den enskilde erhållit enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) när biståndet lämnats som förskott på en förmån eller ersättning.

Delgivning sker genom s.k. vanlig delgivning enligt 18 § delgivningslagen. Återbetalningen ska göras enligt avbetalningsplan som upprättas i samråd med sökande. Vid utebliven betalning kan Vård- och omsorgsutskottet ansöka hos Förvaltningsrätten om ersättning. Ersättning kan senare indrivras på exekutiv väg om betalning uteblir utan godtagbar anledning.

Bosättnings- och vistelsekommun

Bosättningskommunen är den kommun där den sökande är stadigvarande bosatt eller en annan kommun om den sökande har starkast anknytning till den kommunen.

Vistelsekommunen är den kommun där den sökande befinner sig när hen ansöker om stöd och hjälp.

Om hen är hemlös är det den kommun som den hemlöse har starkast anknytning till som ska ansvara för stöd och hjälp. Om det inte finns eller om det är oklart vilken kommun som är bosättningskommun ansvarar vistelsekommunen för stöd och hjälp till dess att bosättningskommunen är klarlagd.

Om bosättningskommunen är klarlagd begränsas vistelsekommunens ansvar för stöd- och hjälpinsatser till akut bistånd.

Särskilda grupper av sökanden

Arbetslösa

Den som söker ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen och är arbetslös och arbetsför ska följande kriterier uppfyllas:

- Inskrivna på Arbetsförmedlingen.
- Aktivt söka arbete inom varierande yrkesområden samt inom pendlingsavstånd från bostadsorten.
- Ta anvisat arbete förutsatt att det motsvarar hens fysiska och psykiska förutsättningar.
- Delta i av Arbetsförmedlingen/Socialtjänsten anvisad åtgärd.
- Vid behov delta i svenskundervisning.

Ekonomiskt bistånd kan reduceras eller helt avslås;

- Vid misskötsel i anvisad åtgärd.
- Annan underlåtenhet som förlänger tid i arbetslöshet, t ex tackar nej till erbjudet arbete.
- Utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten.

Sjukskrivna

Vid sjukdom som medför arbetsoförmåga ska godkänt läkarintyg uppvisas.

Studerande

Vuxenstuderande

För vuxenstuderande är huvudregeln att de ska försörja sig genom de statliga studiestödsformer som finns.

Ensamkommande flyktingbarn

Ensamkommande får behålla sitt ekonomiska bistånd under gymnasiestudier till höstterminen det år de fyller 20. Därefter är de berättigade att söka studiemedel. De har rätt till fritidskort giltigt i 100 dagar samt att tjäna upp till ett helt prisbasbelopp under ett kalenderår utan att det påverkar rätten till, eller storleken på, det ekonomiska biståndet.

Gymnasielagen

De personer som får uppehållstillstånd enligt 16 F § den tillfälliga lagen (nya gymnasielagen) omfattas inte av etableringsregelverket och har ej heller rätt till LMA-ersättning. Dessa personer som får uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen ska finansiera sina studier genom studiemedel.

De personer som inte har rätt till studiemedel utan endast får studiehjälp kan ansöka om ekonomiskt bistånd till höstterminen det år de fyller 20.

Bistånd till studerande under studieuppehåll

För att ha rätt till ekonomiskt bistånd ska studerande kunna visa att de i god tid sökt sommararbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation. Studiemedel ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna t o m den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till ekonomiskt bistånd.

Enligt 4 kap. 4 § SoL, första stycket i SoL får socialnämnden begära att studerande som under studieuppehåll behöver ekonomiskt bistånd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Samråd ska ske med Arbetsförmedlingen.

Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas ekonomiskt bistånd för studieuppehåll då.

Gymnasiestuderande ungdom

Föräldrarna har försörjningsplikt enligt Föräldrabalken 1949: 381 7 kap. 1§ för ungdomar mellan 18 och 21 år som går på gymnasium. Försörjningsplikten enligt föräldrabalken gäller till dess gymnasiestudierna avslutas eller den unge fyller 21 år och oavsett om den unge har egen bostad eller inte. Ungdomar har rätt att söka studiemedel höstterminen det år de fyller 20 och är då inte i normalfallet berättigade ekonomiskt bistånd.

Det kan finnas särskilda skäl till att bevilja ekonomiskt bistånd för gymnasiestuderande ungdom under 21 år. Sådana skäl kan vara att föräldrarna inte har möjlighet att ta sitt ansvar och den unge behöver samhällets stöd.

Personer på behandlingshem eller i familjehem

Personer som beviljas heldygnsvård- eller behandling kan vara berättigade ekonomiskt bistånd i form av fickpengar. I fickpengar ingår posterna fritid, hygien, dagstidning och telefon.

Följande bistånd kan beviljas när det av handlingsplan/vårdplan framgår att det är motiverat ur vård- och rehabiliteringssynpunkt om behandlingstid uppgår till maximalt sex månader:

- Hyra för bostad.
- Eventuella abonnemangskostnader för hushållsel.
- Kläder och skor.

Reskostnader

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, t ex informationssamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare ska betalas ur förvaltningens konto för vårdkostnader. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, t ex resor till läkare och tandläkare.

Personer med beroendeproblematik

När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk, och det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål, kan biståndet reduceras (4 kap 3 § andra stycket SoL).

Personer inom kriminalvård

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för den sökandes kostnader i form av hyra och hushållsel om strafflängden är kortare än 6 månader. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

Vid vårdtid som överstiger sex månader ska den sökande försöka få sin lägenhet uttyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Under skälig tid då sökande försöker ordna lägenhetsfrågan t ex genom andrahandsuthyrning kan bistånd till hyra beviljas.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 16 kap. 2 § SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara ca en månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret. Inkomst av arbete inom kriminalvårdsanstalt ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas. Saldot kontrolleras på frigivningskontot efter frigivning.

Personer med elektronisk övervakning, fotboja, har rätt till bistånd från kommunen till sin försörjning om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Kriminalvården står för kostnaden vad gäller hyra och uppehälle under den tid när person inskriven på kriminalvårdsanstalt frigges med fotboja sista del av straffet.

Egna företagare och personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas generellt inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor.

Sökande med fria yrken (konstnärer, författare, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om ekonomiskt bistånd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa, d v s de ska vara inskrivna på Arbetsförmedling och söka tillgängliga arbeten.

Pensionärer

Huvudregel är att pensionärer är självförsörjande. Kompletterande ekonomiskt bistånd till pensionärer kan ges om de är berättigade för lång tid framåt t ex på grund av hög hyra och inte bedöms kunna flytta (t ex vid handikappanpassad lägenhet). Vid flytt från eget boende till särskilt boende kan kostnad för dubbel hyra beviljas om det inte finns tillgångar. Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd får pensionärer ha en kapitaltillgång som uppgår till högst halva prisbasbeloppet för ensamstående och hela prisbasbeloppet för makar/sammanboende.

Utländska medborgare

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare har samma rättigheter och skyldigheter som svenska medborgare när det gäller ekonomiskt bistånd.

EU-medborgare

En EU-medborgare som är arbetstagare i Sverige ska fullt ut likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt SoL. För rätt till bistånd krävs dock att övriga krav enligt 4 kap. 1 § SoL är uppfyllda och det gäller alla familjemedlemmar i hushållet.

En arbetssökande EU-medborgare som bedöms ha en verklig möjlighet att få anställning, inom ca sex månader, har rätt till bistånd på samma sätt som en svensk medborgare. Bedömning ska göras om den sökande faktiskt har flyttat sitt egentliga bo och hemvist till Sverige. Om egentligt bo och hemvist inte är flyttat till Sverige och om personen bedöms befinna sig tillfälligt i Sverige kan bistånd begränsas till att avhjälpa en nödsituation.

Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, t ex turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip föreligger rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket. Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller annat boende i kommunen. Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap 1 § SoL gäller dock personer som omfattas av LMA.

Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättning att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

Utländska studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, t ex en akut nödsituation.

Inkomster och tillgångar

Inkomster som påverkar storleken på ekonomiskt bistånd kan vara lön, sjukpenning, a-kassa, aktivitetsstöd, aktivitets- och sjukersättning, barnbidrag/studiebidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd, föräldrapenning, pension, bostadstillägg, skatteåterbäring, vårdbidrag (skattepliktig del), handikappersättning, insättningar på konto, pengagåva, studiemedel.

Normöverskott

Huvudprincipen är att inkomster som överstiger riksnorm den ena månaden överförs som inkomst till nästkommande månad. Tillämpning av denna princip förutsätter dock att den sökande känner till kommunens beräkningsgrunder.

Inkomster som inte reducerar ekonomiskt bistånd: extra tillägg för studiestöd, familjehemskostnader, omkostnadsersättning för familjehem, fondmedel som utbetalas efter social bedömning, t ex från kommunen, försäkringsersättning och skadestånd som ska kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust, habiliteringsersättning, vårdbidrag den del som avser merkostnader, den skattefria delen av ersättningen, jobbstimulans.

Jobbstimulans

Jobbstimulans är en särskild beräkningsregel som innebär att 25 % av nettoinkomsten av anställning under vissa förhållanden inte ska beaktas vid prövning av ekonomiskt bistånd.

Jobbstimulansen gäller alla som har fått ekonomiskt bistånd i minst sex månader i följd utan avslagsbeslut och som har eller får arbete och därmed lön. Om den enskilde flyttar till annan kommun under pågående period med jobbstimulans omfattas fortfarande hen av den särskilda beräkningsregeln.

Om den sökande väljer att spara inkomsten ska det inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd under den tvåårsperiod som den särskilda beräkningsregeln gäller. Båda vuxna i familjen kan ha rätt till jobbstimulans samtidigt.

Arbetsinkomst för skolungdomar

Gränsen för vad en ungdom får tjäna går vid ett prisbasbelopp per kalenderår. Socialnämnden får beakta hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster över denna nivå vid bedömning av föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet eller skolungdomen. Det är nettoinkomsten som ska beaktas.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den sökandes försörjning innan hen har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Eventuella tillgångar framgår av sluttattsedel eller hemförsäkringsbrev.

Vid tillgång i form av bil ska byte till en billigare bil aktualiseras, om bilens värde är högre än 14% av ett prisbasbelopp. Skälig rådrumtid lämnas om max 2 månader.

Individuell bedömning av rätt till innehav av bil överstigande godtagbart värde kan göras om den sökande måste ha bil:

- I sitt arbete
- Av medicinska skäl
- Av sociala skäl till exempel för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder eller
- För att hen riskerar att bli utsatt för våld eller andra övergrepp.

Bostadsrätt, villa, fritidshus eller annan fastighet kan vid bedömning av långvarigt biståndsbehov beaktas som en realiserbar tillgång som genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen.

Barns inkomster och tillgångar

Om barn har inkomster i form av t ex barnpension eller inkomst av kapital (ränta, avkastning), ska de avräknas mot hela familjens skäliga levnadsnivå.

Barns tillgångar i form av kapital, fastighet etc ska inte räknas om de står under överförmyndarens kontroll, om inte överförmyndaren ger sitt samtycke till uttag. Uttag ska i så fall göras för barnets försörjning enligt norm. Barn får alltid ha sparkapital upp till 15 % av prisbasbeloppet.

Utgifter

Barnomsorg

Avgift för barnomsorg är en godtagbar utgift vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Barnomsorgsavgiften beviljas i väntan på nedsättning av den.

Begravningskostnader

Begravningskostnader ska ersättas av dödsboet i första hand. När tillgångarna är knappa kan bistånd utgå till hela eller del av begravningskostnaden. Beslut fattas efter dödsboanmälan. Bistånd till begravningskostnad och gravsten kan beviljas med högst 50 % av prisbasbeloppet.

Bistånd till begravningskostnader ska inte utgå:

- Om dödsboets skulder är sådana att de kommer att avskrivas och att tillgångarna därför räcker till begravningskostnaderna.
- Om det efter den avlidne utfaller en försäkring som i första hand är avsedd för begravningskostnader.
- Om den avlidne före dödsfallet givit bort tillgångar till dödsbodelägare eller låtit dem köpa egendom förmånligt inom ett år före dödsfallet.
- Om efterlevande make/a har enskild egendom som täcker begravningskostnaderna.

Kläder, resa och blommor

Personer som vid aktuell tidpunkt beviljats ekonomiskt bistånd jml 4 kap 1 § Socialtjänstlagen har rätt att erhålla ekonomiskt stöd i samband med nära anhörigs begravning med högst 3,5 % av basbeloppet/person till kläder och skor samt högst 1 % av basbeloppet/hushåll till blommor vid begravningstillfället. I beloppen ingår resa till och från begravning. Med nära anhörig avses föräldrar, barn, syskon, svärföräldrar, mor- och farföräldrar.

Bilbarnstol

Bilbarnstol kan beviljas för billigaste godkända alternativ om det finns särskilda skäl såsom boende långt från barnomsorgsplats. I första hand ska möjlighet till att hyra bilbarnstol undersökas, i andra hand begagnat.

Boendekostnad

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad (se bilaga 2) och hushållsstorlek (se rubrik boende). Högsta godtagbara boendekostnader för nuvarande år, baserade på motsvarande allmännyttans hyror.

Vid boendekostnad som överstiger högsta godtagbara hyreskostnad ska den sökande ges skälig rådrumstid om 4 månader för bostadsbyte till boende med lägre kostnad. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med högsta godkända boendekostnad efter skälig rådrumstid löpt ut.

Cykel

För arbetsresor längre än två kilometer enkel resa kan bistånd till cykel beviljas efter individuell bedömning om vederbörande har behov av den för att ta sig till och från arbetet.

Från det år barn fyller sex år kan de, om familjen bedöms vara i långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, erhålla bistånd till cykel.

Bistånd till cykel beviljas med högst 3 % av prisbasbeloppet till en vuxen person och med högst 2 % av prisbasbeloppet till ett barn.

Bistånd till cykelstol för barn och barnhjälpm kan beviljas till skälig kostnad för nyinköp.

Hushållsel

Bistånd till hushållsel ska normalt beviljas till den faktiska kostnaden om den är skälig. Vid bedömning av skälig förbrukning för hushållsel kan vägledning hämtas t ex från Konsumentverket. Då sökanden har en kallhyra som inklusive driftkostnader överstiger högsta godtagbara boendekostnad beräknas hushållsel enligt schablon för kilowattimmar/hushållsstorlek som är baserad på Konsumentverkets beräkningar.

Beräknad månadsförbrukning i lägenhet enligt Konsumentverket:

1 person	180 kWh/månad
2 personer	240 kWh/månad
3 personer	280 kWh/månad
4 personer	340 kWh/månad
5 personer	380 kWh/månad
6 personer	430 kWh/månad
7 personer	460 kWh/månad

Vuxna som är inneboende eller delar lägenhet och inte är gifta/sambor beviljas sin del av elförbrukningen uträknat på antal personer i hushållet. Den fasta avgiften för elabonnemang (nätavgiften) ska lägenhetsinnehavaren stå för.

Fackföreningsavgift och avgift till A-kassa

Medlemsavgift till A-kassa och fackavgift är godtagbara utgifter vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Flyttkostnad

Bistånd till flyttkostnad kan beviljas till sökande som har ekonomiskt bistånd eller inkomster i nivå med riksnormen. Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn inklusive kostnader för dragfordonets drivmedel gällande bensinpris per mil, i andra hand hyra av flyttbil inklusive kostnader för drivmedel och fordonsförsäkring. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitanande av flyttfirma. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Sverige beviljas inte.

Glasögon

Bistånd till glasögon kan beviljas enligt godkänt kostnadsförslag. Se separat rutin.

Hemförsäkring

Bistånd för hemförsäkring grund är godtagbar kostnad i ansökan om ekonomiskt bistånd. Sökanden uppmanas att betala månadsvis. Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, t ex unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna, syskon eller kamrater som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa egen hemförsäkring.

Hemutrustning

Bistånd till hemutrustning kan beviljas om den sökande står helt utan utrustning eller pengar för inköp. Den biståndssökandes framtida möjligheter att själv bekosta eller komplettera hemutrustningen kan vara avgörande för storleken på biståndet. Även den biståndssökandes möjligheter att på annat sätt än genom bistånd skaffa viss hemutrustning påverkar bedömningen.

De flesta får hänvisas till att klara av situationen på det sätt som människor i allmänhet gör, dvs. genom planering, sparande, lån och gåvor från nätverket etc. Detta gäller särskilt för unga personer som flyttar hemifrån och som har kunnat planera för sin flyttning till eget boende (Se RÅ 1995 ref 80).

Hembesök görs alltid vid ansökan om hemutrustning.

Flyktingar med uppehållstillstånd kan erhålla lån till hemutrustning från CSN.

Schabloner är framtagna utifrån billigaste alternativet på marknaden. Då priserna är tagna från Jysk och Pricerunner har också en fraktavgift inkluderats. Vissa möbler beräknas kunna inhandlas begagnat (se bilaga 3).

Internet

Internet beviljas med 100 kr oavsett faktisk kostnad. Installering av internetuppkoppling och bredband beviljas ej.

Identitetshandlingar

En identitetshandling kan beviljas vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Man får själv välja om man önskar pass eller id-kort. Har man giltig identitetshandling beviljas ingen ytterligare. Kostnader som uppstår i samband med att återfå indraget körkort såsom t ex provtagning beviljas inte.

Juridiska kostnader och stämpelavgifter

Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller t ex för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. Ekonomiskt bistånd kan efter särskild prövning beviljas till självriskan vid rättsskydd.

Stämpelavgifter

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag kan göras för enskilda fall, exempelvis om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.

Kläder

Utgifter för kläder och skor ingår i normen. Bistånd kan beviljas för engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning eller kostnader för kläder att bäras vid speciella tillfällen, såsom examen eller dylikt. Arbetskläder t ex skor med stålhätta vid praktik eller arbete kan beviljas.

Kosttillägg

Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Tilläggen kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.

Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

Läkarvård, medicin och sjukhusvård

Avgift vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet godkänns efter uppvisande av kvitto eller faktura.

Bedömning gällande medicin som ej ingår i högkostnadsskydd måste göras om det finns ett välgrundat behov i det enskilda fallet av sådant läkemedel som sökande ansöker om. Därefter måste en individuell bedömning göras. Det åligger den sökande att visa att behovet av läkemedlet är sådant att det föreligger en undantagssituation. Finns det billigare alternativ som ingår i högkostnadsskydd ska dessa mediciner i första hand ges till sökande.

Vid sjukhusvistelse kan egenavgift erhållas som bistånd efter uppvisande av faktura.

Psykoterapi är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmast öppna psykiatriska mottagning.

Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinerat bohag kan godkännas för sökande som inom överskådlig tid förväntas kunna få ny bostad. Särskild behovsprövning görs.

Det är den sökande som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid bedömningen ska också följande beaktas:

- Kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning
- Bohagets innehåll och skick
- Konsekvenser för den sökande vid eventuell försäljning av bohaget

Preventivmedel

Beviljas vid uppvisande av kvitto eller underlag från Apoteket som visar kostnaden.

Resor

Resor för att ta sig till och från arbete beviljas. Vid arbetsmarknadsåtgärd genom Arbetsförmedlingen beviljas med motsvarande egenavgiften.

Om sökande behöver bil för att komma till och från sitt arbete eller för att kunna delta i andra arbetsskapande åtgärder som kommunen eller arbetsmarknadsmyndigheten anordnar, kan kostnader godkännas enligt Skatteverkets beräkningar per mil för bilresor. Bistånd till arbetsresor med bil godtas om allmänna kommunikationer saknas, turtätheten är starkt begränsad, den sökande har oregelbundna arbetstider, lider av sjukdom eller funktionshinder.

För resa till och från kriminalvårdsanstalt samt förhandling i domstol ska den sökande ansöka om kostnaden hos aktuell myndighet om kostnaden överstiger 50 kr.

Gällande kostnader för transporter till och från sjukvård eller sjukbesök kan ekonomiskt bistånd utgå.

Gällande färdtjänst kan ekonomiskt bistånd för den faktiska avgiften för färdtjänst utgå.

Bistånd till busskort kan vid behov beviljas sökande som bor utanför tätorten. Dock max ett busskort per familj.

EU-medborgare beviljas resa till närmaste konsulat eller ambassad.

Spädbarnsutrustning (se bilaga 4)

För den som är berättigad till ekonomiskt bistånd eller har inkomster i nivå med normen kan bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn godkännas med max 10 % av gällande prisbasbelopp. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning.

Utbetalning sker tidigast en månad före beräknad förlossning.

Tandvårdskostnader

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand till akut tandvård.

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under lång tid (minst ett år) haft ekonomiskt bistånd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök. Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad människor med låga inkomster har råd att kosta på sig. Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på försäkringskassans förteckning. För vård utförd av dessa gäller tandvårdstaxan.

Sökande som har egen inkomst över skälig levnadsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Den sökande ska undersöka möjligheten att erhålla tandvård mot avbetalning.

Tekniska hjälpmedel

Bistånd kan godkännas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t ex hörapparat, batterier etc., om behovet inte kan tillgodoses via Västra Götalandsregionen eller Försäkringskassan.

Underhållsskyldighet gentemot barn

Underhållsskyldighet gentemot barn betraktas som skuld och är ej grund för erhållande av ekonomiskt bistånd.

Umgängeskostnader

När barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normala inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns norm.

Ekonomiskt bistånd i form av ersättning för umgängeskostnader kan godkännas för maximalt sex dygn per månad. Eventuell kostnad för umgängesdagar utöver detta överenskommes mellan föräldrarna utan socialtjänstens inblandning.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av dom, avtal eller intyg från boendeföräldern i den mån det är möjligt.

Umgängesresor

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska ta del av kostnaderna efter ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till bådass ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna.

Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur resekostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas.

Resekostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att bekosta, dock max två resor per månad. Bistånd till utlandsresor beviljas inte utan synnerliga skäl.

Skulder

Bistånd till betalning av skulder beviljas inte. Undantag kan endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle beviljats bistånd enligt Socialtjänstlagen. De enskilde bör undersöka möjligheterna till avbetalningsplan avseende skulder.

Hyresskuld och/eller elskuld

Hyres- och elskuld som uppkommit under tid då den sökande varit berättigad till ekonomiskt bistånd men ej sökt ekonomiskt bistånd regleras i första hand genom att normunderskott för den förflutna tiden beviljas och betalas in direkt till hyresvärd/elbolag efter samtycke från sökande.

Om det är enda sättet att uppnå skälig levnadsnivå kan undantag för hyresskuld och elskuld göras i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden, om denne gjort en ansökan om ekonomiskt bistånd, hade haft rätt till bistånd.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning eller elavstängning.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna

Vid upprepade hyresskulder och elskulder ska mer restriktiv bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till skuld så långt det är möjligt följas upp. Innevarande månads hyra/elkostnad bör inte beaktas som en skuld även om den förfallit till betalning utan bör räknas som sådan kostnad som omfattas av ekonomiskt bistånd.

BOENDE

Bostadsstorlek

Bostadsstorlek (antal rum) i förhållande till familjesammansättning

Familjesammansättning, antal rum

$1v+0b = 1-2$	$2v+0b = 2$
$1v+1b = 2$	$2v+1b = 2-3$
$1v+2b = 2-3$	$2v+2b = 3-4$
$1v+3b = 3-4$	$2v+3b = 3-4$
	$2v+4b = 4-5$

(v=vuxen, b=barn)

Vid bedömning av lägenhetsstorlek bör hänsyn tas till antal barn och deras ålder.

Byte till dyrare bostad

Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Om den som får ekonomiskt bistånd har ett önskemål om att flytta till ett dyrare boende, bör socialnämnden ge bistånd beräknat på den nya boendekostnaden under förutsättning att flyttningen är nödvändig för att den sökande ska uppnå en skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla

- Om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning.
- Om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna.
- Om bostadens standard inte är skälig vad avser fysisk miljö och utrustning.
- Om den sökande måste flytta till följd av att hen är eller har varit utsatt för våld, andra övergrepp eller annat brott av annan hushållsmedlem.
- Vid trångboddhet.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum men med beaktande av stigande ålder och personlig integritet kan det finnas skäl till separata sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum.

Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med socialtjänsten ska den tidigare godtagbara/skäliga hyreskostnaden beviljas.

Andrahandsboende

Vid andrahandsboende ska kopia på förstahandskontrakt med aktuell hyresavi lämnas in för att boendekostnad ska räknas som godtagbar utgift.

Inneboende

Hyran för inneboende ska bedömas utifrån vad den inneboende disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig. För sökande som är inneboende räknar man inte med hushållsgemenskap. Dessa personer ska ha bistånd enligt riksnorm för ensamstående. De som lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren bör inte räknas som inneboende utan den personen ska ansöka om del av hyran. Om den sökande är inneboende med släkting/anhörig så ska hushållsgemenskapen delas.

Uträkning skälig inneboendehyra:

Köket läggs till antalet övriga rum multiplicerat med två. Hyresdelen fås när dubbla hyreskostnaden delas med denna summa.

Ex: Lägenheten är 4 rum med 4200 kr i hyra. $\text{Kök} + 2 \times 4 \text{ rum} = 9$. Dubbel hyreskostnad = 8400. Inneboendehyra = $8400/9=934$ kr.

Delad lägenhet

Vid prövning av ekonomiskt bistånd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten. Hushållsgemenskap delas på samtliga boende.

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, härbärge, vandrarhem, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell etc. Innan övrigt boende som är särskilt kostsamt beviljas ska samråd ske med enhetschef. Bistånd till kostsamt boende ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende.

Boendekostnad för ungdomar

En ung person anses vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå boende hos föräldrar tills personen på egen hand kan bekosta ett eget boende. Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte ska beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst eller har inkomst av kortvarig karaktär och därmed saknar möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen eller om ungdomen under minst sex månader själv har kunnat bekosta boendet.

Boendekostnad för ungdomar i särskilt boende enligt LSS

Ekonomiskt bistånd för boendekostnad för ungdom som har beslutad insats enligt LSS och som av LSS-handläggare bedöms behöva bo i särskilt boende ska beviljas.

Hemmaboende vuxet barn som ingår i en hushållsgemenskap

För vuxet barn som avslutat gymnasium men ej tidigare betalat hyresdel till föräldrarna är huvudregeln att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag kan göras när den unge är medlem i en familj som har ekonomiskt bistånd eller som annars skulle bli i behov av det.

För vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna kan hyresdel beviljas om den sökande tidigare en period själv betalat hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet. Hyresdel räknas ut enligt beräkning för inneboendehyra.

Förälder boende hos barn

Endast om bostaden införscaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därför ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Hyresdel räknas ut enligt beräkning för inneboendehyra.

Bilaga 1 Riksnorm 2019

RIKSNORMEN 2019

Riksnormen bestäms av Regeringen

Beloppen för de olika posterna som ingår i riksnormen grundar sig på pris- och konsumtionsundersökningar som utförs av Konsumentverket.

Personliga kostnader

	Barn och ungdomar										Vuxna	
	0-1 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år	Ensamst.	Gift/sambo		
Livsmedel, ej lunch	700	740	810	910								
Livsmedel, alla måltider	830	930	990	1170	1380	1630	1920	2000	1800	2900		
Kläder och skor	450	510	580	580	600	640	730	740	580	1160		
Fritid och lek	140	240	280	370	710	800	810	820	400	880		
Hygien	560	550	120	110	150	220	270	200	310	630		
Barn- och ungdomsförsäkring	150	150	150	150	150	150	150	150				
Summa												
Ej lunch	2 000	2 190	1 940	2 120								
Alla måltider	2 130	2 380	2 120	2 380	2 990	3 440	3 880	3 910	3 090	5 570		

Gemensamma hushållskostnader

	1	2	3	4	5	6	7
Antal personer	130	170	250	290	360	410	470
Förbrukningsvaror	860	930	1130	1280	1450	1640	1750
Tidning, telefon, TV-licens	990	1 100	1 380	1 570	1 810	2 050	2 220

För hushåll med fler än 7 personer läggs 170 kronor till för varje ytterligare hushållsmedlem. Det motsvarar skillnaden mellan hushåll med 6 respektive 7 personer.

Bilaga 2 Bostadsstorlek och hyreskostnad

Bostadsstorlek

Bostadsstorlek (antal rum) i förhållande till familjesammansättning

Familjesammansättning, antal rum

Hushållsstorlek	Antal rum	Hushållsstorlek	Antal rum
1v+0b	1-2	2v+0b	2
1v+1b	2	2v+1b	2-3
1v+2b	2-3	2v+2b	3-4
1v+3b	3-4	2v+3b	3-4
		2v+4b	4-5

(v=vuxen, b=barn)

Vid bedömning av lägenhetsstorlek bör hänsyn tas till antal barn och deras ålder.

Hyreskostnad

2 rum o kök	4 500kr
3 rum o kök	5850kr
4 rum o kök	7820kr
5 rum o kök	8540kr

Driftskostnader såsom värme, uppvärmning av varmvatten, sophämtning, sotning, mm ingår i ovanstående belopp. Kostnader för hushållsel beräknas separat.

Bilaga 3 grundutrustning och hemutrustning

I grundutrustning för hemmet ingår:

Typ av utrustning	Godtagbar kostnad	Kommentar
Komplett säng	1 475 kr	Sängben (175 kr) + basic resårbotten inkl bäddmadrass 1300 kr
Täcke	150 kr	
Påslakan + örngott	100 kr	
Underlakan 2 st	100 kr	
Kudde	50 kr	
Köksbord	300 kr	Begagnat
Stolar 2 st	150 kr	Begagnat
Kökslampa	100 kr	Begagnat
Porslin 2 pers.	300 kr	Begagnat - Bestick, djupa/platta tallrikar, muggar, glas
Porslin 6 pers.	700 kr	Begagnat - Bestick, djupa/platta tallrikar, muggar, glas
Kastrull 2 st	200 kr	Begagnat
Stekpanna	150 kr	
Div hushållsredskap	250 kr	Begagnat – stekspade, smörkniv, osthyvel, visp, knivar etc.
Städustrustning	200 kr	
Handdukar	150 kr per person	Handduk samt badlakan
Dammsugare	400 kr	

Till kompletterande hemutrustning räknas:

Typ av utrustning	Godtagbar kostnad	Kommentar
Soffa	1 000 kr	Begagnat
Soffbord	300 kr	Begagnat
Lampa 1 per rum	100 kr	
Byrå	400 kr	Begagnat. När förvaring saknas.
Skrivbord till barnen	300 kr	Begagnat. Ett per barnfamilj.
Dörrmatta	50 kr	
Gardiner	100 kr	Per fönster
Gardinstång	50 kr	Begagnat. Avser 1 stång/fönster
Strykutrustning	300 kr	
TV/ Dator	2 000 kr	
Smartphone	1000 kr	

Bilaga 4 Barnutrustning

Utrustning	Godtagbar kostnad
Spjålsäng	500 kr
Madrass till spjålsäng	150 kr
Kudde	100 kr
Underlakan	150 kr
Påslakan + örngott	210 kr
Täcke till spjålsäng	180 kr
Sängskydd (spjålskydd)	130 kr
Handdukar (små)	40 kr
Plastad frotté	100 kr
Skötplatta	300 kr
Badbalja	100 kr

Kläder	Godtagbar kostnad
Tröjor	200 kr
Byxor	300 kr
Mössa	100 kr
Vantar	100 kr
Strumpor	50 kr
Overall	350 kr
Pyjamas	300 kr
Haklappar	60 kr
Barnvagn	900 kr
Sulky	600 kr